

Вербовий В.П., тимчасово виконуючий обов'язки начальника кафедри тактико-спеціальної, фізичної та вогневої підготовки Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ; *Білецька Л.В.*, викладач кафедри тактико-спеціальної, фізичної та вогневої підготовки Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПРАКТИКИ ЮРИСТА

Мова у діяльності юриста виступає як носій інформації і як засіб впливу. Вплив за допомогою мови буває різних типів: вплив людини на людину, людини на групу осіб, людини на аудиторію тощо. Мовна діяльність працівника праці - це головним чином вплив людини на людину і людини на групу.

Мовну діяльність юриста можна класифікувати як мову усну та письмову, внутрішню і зовнішню, діалогічну і монологічну, буденну і професійну, підготовлену і не підготовлену.

Усне мовлення є головним інструментом спілкування. З його допомогою безпосередньо здійснюється комунікативна і управлінська діяльність. Для усного мовлення важливо, щоб співрозмовники чули і бачили один одного. Дослідження

показують, що у людини, яка слухає співрозмовника, не бачачи його, сприйняття різко знижується.

Різновидом усного мовлення є діалогічна мова. Семантика її залежить від того, як сприймається сказане співрозмовником. Одне і те ж слово, фраза можуть вимовлятися по-різному і означати наказ, прохання, дружне зауваження, осуд, догану і т. п.

Професійне мовлення вимагає певної освіти. Цей вид мовлення характерний для спілкування фахівців, у тому числі і юристів. Велику роль у цій справі відіграють різні аспекти професійного мовлення: лексикон, вимова термінів і спеціальних фраз, логіка висловлювання і т. д.

У діяльності юриста мова вживається повсюдно; заготовлені відповіді на запитання, виступи на процесах, заздалегідь продуманий монолог у бесіді, на допиті і т. д. Попередня робота над змістом і формою майбутньої мовної комунікації важлива та необхідна. Разом з цим постійна прихильність до заздалегідь розробленого тексту сковає творче мислення працівника юриспруденції, робить його догматичним. Тому юристу поряд з ретельною підготовкою висловлювань потрібно передбачати й імпровізацію.

До імпровізації дуже близька невідготовлена мова. По суті, імпровізація являє собою один з складних процесів творчого використання досвіду. Без попередньої копійки роботи над темою виступу, наприклад, у суді, або при проведенні дискусії імпровізація неможлива. У зв'язку з цим імпровізацію можна вважати певним етапом у розвитку мовної діяльності, якому передує етап підготовки промови.

Слово має зовнішнє оформлення в звуках або буквах, але не кожне поєднання звуків (букв) є словом.

У промові юриста точність вибору слів відіграє важливу роль у висловлюванні норм права, при позначенні дій обвинуваченого або підсудного, в обґрунтуванні кваліфікації злочину.

Професійна лексика не є загальноживаною, вона використовується особами, об'єднаними професією.

Основу професійної лексики становлять терміни - слова або словосполучення, що дають офіційні наукові найменування спеціальним поняттям або предметам будь-якої галузі науки.

техніки, мистецтва, сільського господарства і т. д. Терміни межах певної науки завжди однозначні. Поряд з термінами існують професіоналізми, які називають виробничі процеси(розколоти - з промови юристів), продукцію (двухчастевий фільм - з промови акторів) та ін. Це напівофіційні слова, які не мають наукового характеру. Широкого поширення в літературній й мові професіоналізми не мають, сфера їх вживання обмежена.